

MEDDELELSER OG OVERSIGTER

DET VIDENSKABELIGE ARBEJDE
VED KØBENHAVNS UNIVERSITETS ØKONOMISKE INSTITUT

Beretning pr. 31. marts 1959

Som et led i udbygningen af den økonomiske forskning ved Københavns Universitet omdannedes universitetets økonomiske laboratorium i 1958 til et institut med navnet *Københavns Universitets Økonomiske Institut*.

Institutets bestyrelse består af professorerne i nationaløkonomi og statsvidenskab ved Københavns Universitet. Institutets forstander er professor, dr. polit. *P. Nørregaard Rasmussen*. Lektor, cand. polit. *Erling Olsen* fungerer som amanuensis ved instituttet, og undervisningsassistent, cand. polit. *Jørgen L. Halck* er instituttets sekretær. Endvidere er en række yngre økonomer tilknyttet instituttet på deltidbasis i forbindelse med videnskabelige arbejder, som omtales i det følgende. 2-4 gange om måneden samler forstanderen instituttets medarbejdere til fælles drøftelse af de igangværende videnskabelige arbejder.

FORHOLDET MELLEM RÅVAREPRISER OG FÆRDIGVAREPRISER

På grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* har sekretær, cand. polit. *Henrik Heie* siden august 1958 arbejdet med en undersøgelse over udviklingen af forholdet imellem råvarernes og færdigvarernes priser. Undersøgelsens formål er dels at belyse den historiske udvikling i bytteforholdet imellem råvarer og færdigvarer, dels at bidrage til diskussionen om bytteforholdets udvikling fremover, herunder specielt den sandsynlige udvikling af Danmarks bytteforhold i udenrigshandelen. Når henses til bytteforholdets afgørende betydning for en række landes økonomiske udvikling, skulle undersøgelsen kunne kaste lys over såvel forskydningerne i verdens økonomiske magtbalance som de specielle vilkår, lande med en ret ensidigt sammensat udenrigshandel har haft og vil få.

Arbejdsplanen deler undersøgelsen op i tre etaper. Første etape omfatter en gennemgang og et referat af den foreliggende, ret omfattende litteratur om emnet. På grundlag heraf foretages i anden omgang en bedømmelse af, om det er muligt og hensigtsmæssigt inden for de givne rammer at fremskaffe og bearbejde yderligere empirisk materiale. Til slut diskuteres den sandsynlige udvikling fremover.

Ved udgangen af marts 1959 befandt undersøgelsen sig på arbejdsplanens første stadium. En ret omfattende litteratur – ca. 30 bøger og artikler om emnet – var blevet grundigt gennemgået og et betydeligt talmateriale uddraget heraf. Det forventes, at undersøgelsens første del kan afsluttes i løbet af efteråret 1959, hvorefter det vil kunne bedømmes, hvorledes opgaven kan føres videre frem.

LANDBRUGETS REALINVESTERINGER OG DERES FINANSIERING

På grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* har fuldmægtig, cand. polit. *Leon Buch* siden juni 1958 arbejdet med en undersøgelse over omfanget af landbrugets realinvesteringer i det sidste århundrede samt de måder, hvorpå disse investeringer er blevet finansieret.

Ved undersøgelsen gennemprøves mulighederne for at finde udtryk for landbrugets reale investeringsrate og sammenholde bevægelserne i denne med bevægelserne i øvrige for landbruget relevante størrelser som f.eks. brutto- og nettoindtægten, lånerenten for henholdsvis obligationslån (kreditforeningslån) og spare-

kasselån, løn og beskæftigelse samt ændringer i produktionsomfanget og produktionsstrukturen m.v.

Det er endvidere tanken at undersøge, hvorledes den til investeringerne fornødne kapital er fremskaffet, herunder hvilken rolle selvfinansieringen til forskellige tider har spillet, samt sammenhængen imellem selvfinansieringsgraden og bevægelserne i landbrugets indtjeningssevne.

Undersøgelsen er i overensstemmelse med den forud lagte plan indledt med en undersøgelse af de med etableringen og videreudviklingen af landbrugets andelsvirksomheder forbundne omkostninger og disses finansiering; den er for så vidt angår andelsmejerierne tilendebragt, idet der er frembragt en oversigt over mejeribrugets bruttoinvesteringer i perioden 1882-1955. Ved udgangen af marts 1959 arbejdes der med en tilsvarende oversigt over andelsslagteriernes bruttoinvesteringer i tiden 1887-1955. Også denne undersøgelse forventes snarest afsluttet.

Det vigtigste af det materiale, der har været benyttet i den hidtil udførte del af undersøgelsen, har for mejeriernes vedkommende været forhandlingsprotokoller, jubilæumsskrifter, mejeristatistikken, mejerifortegnelser, Mælkeritidende, Andelsbladet og andre periodiske skrifter. For slagteriernes vedkommende arbejdes der endvidere direkte med regnskabstallene for de undersøgte slagterier. Endelig benyttes i al mulig udstrækning den officielle statistik, ligesom der gennemgås en lang række større eller mindre værker om landbrugsforhold.

Efter den nært forstående afslutning af gennemgangen af andelsvirksomhederne er det hensigten at indlede undersøgelsen vedrørende det egentlige landbrugserhverv, men det var ved udgangen af marts 1959 ikke muligt at danne sig noget sikkert skøn over, hvor tidskrævende denne opgaves løsning bliver.

FORBRUGSÆNDRINGER HOS MENNESKER SOM NORMALT RAMES AF SÆSONLEDIGHED

På grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* foretager instituttet en undersøgelse af forbrugsændringerne ved overgang fra beskæftigelse til ledighed og fra ledighed til beskæftigelse for mennesker, som normalt rammes af sæsonledighed. Arbejdet med denne undersøgelse har stået på siden oktober 1958. Det udføres af sekretær, cand. polit. *Ove Per Henningsen*. Undersøgelsens formål er dels at belyse forbrugsreaktionerne, når en forudseelig indkomstnedgang bliver aktuel, dels – og navnlig – at belyse virkningerne på kort sigt af en indkomststigning, som manifesterer sig ved, at en ventet indkomstnedgang udebliver. I heldigste fald skulle undersøgelsen kunne give et fingerpeg i retning af forbrugsvirkningerne på kort sigt af en indkomstforøgelse skabt gennem en ikke forudset stigning i den økonomiske aktivitet.

De ganske betydelige omkostninger, som er forbundet med en sådan undersøgelse, har motiveret en forundersøgelse, som skal klarlægge mulighederne for at opnå resultater, som står i et rimeligt forhold til omkostningerne. Ved udgangen af marts 1959 var forundersøgelsen i fuld gang takket være velvillig bistand fra *Dansk Arbejdsmands Forbund og Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse i Danmark*. På flere områder har *Arbejdsmarkedsrådets sekretariat* bistået ved undersøgelsen.

Forundersøgelsen omfatter interviews med 30 arbejdsmænd, som spørges om deres forbrug i februar 1959. Af disse 30 har 15 været beskæftigede i februar 1959, medens 15 har været ramt af ledighed. Alle 30 har imidlertid været sæsonledige i februar måned i 1957 og 1958. De 30 deltagende arbejdsmænd er udvalgt af jord- og betonarbejdernes og murerarbejdsmændenes fagforeninger i København i sam-